

Tillsyn, tatuering och piercing

Både i Örebro och i Uppsala har miljö- och hälsoskyddskontoren gjort tillsyn på samtliga tatuering- och piercingverksamheter och i båda kommunerna har man upptäckt brister när det gäller egenkontrollen. I Uppsala saknar både utövare och inspektörer kunskaper om eventuella hälsorisker med tatueringsfärger.

➤ Alla de elva verksamheterna i Uppsala som fick besök av inspektörer från miljö- och hälsoskyddsnämnden hade brister i sina egenkontrollprogram. Det ska finnas dokumenterade rutiner för hygien och städning i den här typen av verksamhet. Men de rutiner som fanns var inte nerskrivna och andra visste inte att de skulle ha ett egenkontrollprogram. Det fanns även brister i kunskap om ventilation och när det gäller separata utrymmen för rena och smutsiga material.

DÅLIG KUNSKAP OM FÄRGER

Ett annat område som det inte finns tillräckliga kunskaper om i Uppsala är eventuella hälsorisker när det gäller färgerna som används vid tatuering. Varken inspektörerna eller utövarna har tillräckliga kunskaper på det här området.

När miljökontoret i Örebro skulle genomföra sitt tillsynsprojekt delade man upp hygienlokalerna i olika riskgrupper med utgångspunkt från de hälsorisker som verksamheten medför. Tatuering- och pier-

cinglokaler fick ingå i riskgrupp 1 eftersom det är den grupp som kan medföra störst hälsorisk. Det kan till exempel handla om infektioner, allergier samt blodsmitta.

RISK FÖR OLÄGENHET FÖR KUNDERNA

Vid tillsyn är det viktigt att kontrollera lokalens hygieniska standard, hygienrutiner, smittrening, avfallshantering och att egenkontroll finns. Lokalen ska vara särskilt inrättad för sitt ändamål, ha en tillfredsställande ventilation, städas regelbundet och i övrigt skötas och underhål-

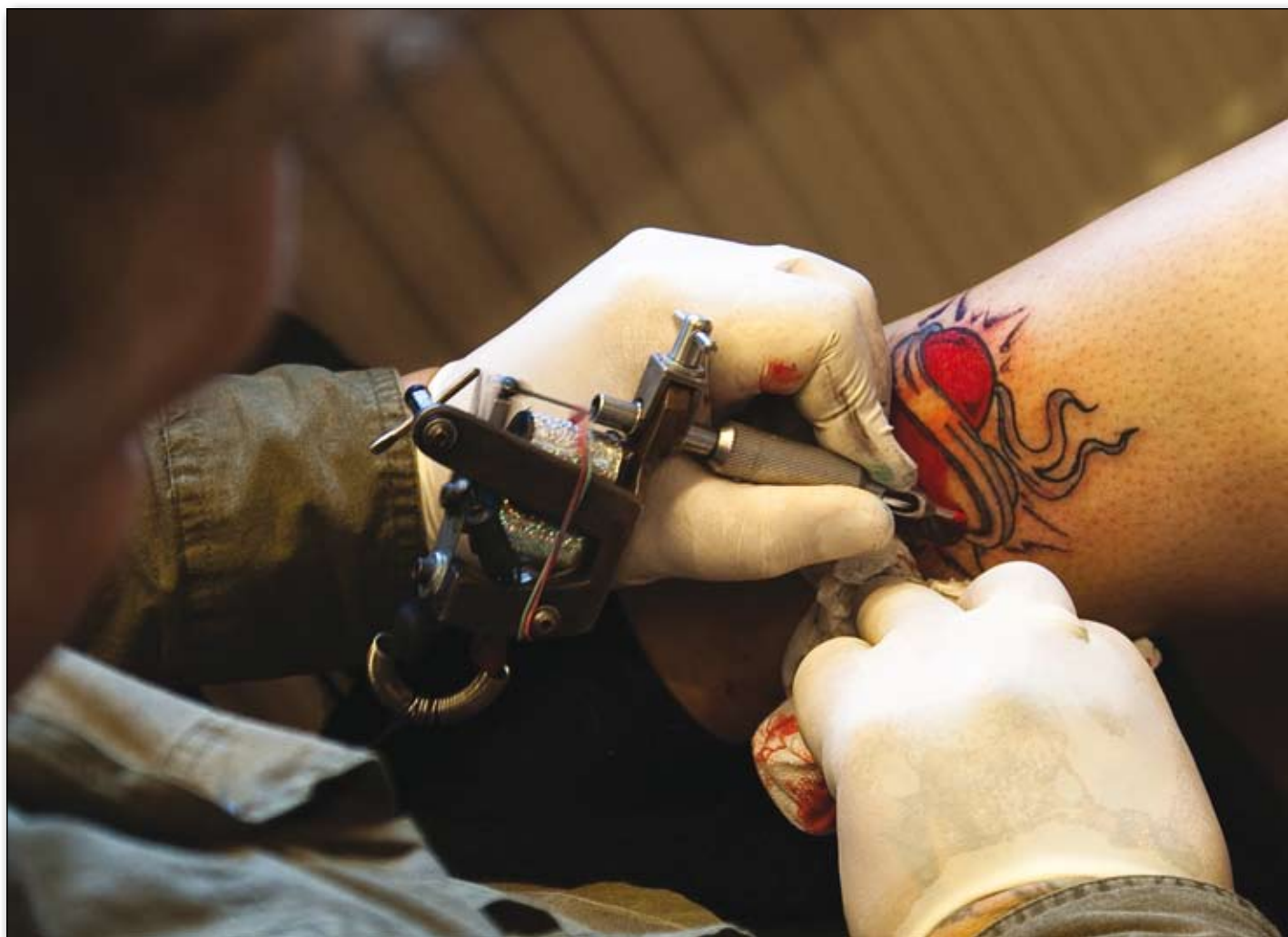


Foto Christer Hansson, Pixelwild.com

las på lämpligt sätt. Vidare finns krav på lokalen om att handtvättstall ska finnas i behandlingsrummet, särskilt utrymme för smittrening ska finnas etc. Särskilt viktigt är att verksamhetsutövarna har bra hygienrutiner vid behandling och rutiner för smittrening av instrument för att förhindra smittorisker. I tillsynen ingår vidare information om bland annat miljölagstiftningen i allmänhet med betoning på kravet på verksamhetsutövers egenkontroll, enligt Förordning (1998:901) om verksamhetsutövers egenkontroll. Målet med tillsynen är att kontrollera att samtliga verksamheter bedrivs på ett sätt så att risk för att olägenhet för kunderna inte uppkommer.

Resultatet från tillsynsprojektet i Örebro kommun visade att samtliga verksamheter hade någon form av anmärkning eller brist som behövde åtgärdas. Två av tillsynsobjekten hade bara små anmärkningar som inte behövde följas upp men resterande hade fler. En verksamhet hade så allvarliga brister att inspektören omedelbart behövde utfärda föreläggande om åtgärder. För resten av verksamheterna har bristerna istället påpekats i inspektionsprotokollen.

HYGIENRUTINER BRA TROTS ALLT

Kunskapen bland tatuering och piercingutövare i Örebro kommun om att det ska finnas egenkontroll var relativt bra. De flesta hade muntliga rutiner, men majoriteten saknade ett fullständigt skriftligt egenkontrollprogram. Hygienrutinerna var trots allt bra på de flesta ställen i Örebro även om alla utom en fick anmärkning. De brister som fanns när det gäller hygienrutiner var i de flesta fall att man inte använde engångsförkläde. En verksamhet hade allvarligare brister när det gäller rutinerna för rengöring och desinficering av händer och ytor vid behandling.

Lokalernas utformning var generellt bra, med undantag för en som saknade handtvättfat i anslutning till behandlingsrummet. Andra anmärkningar som fanns gällde avfallshantering, städning och ventilation. De flesta verksamheterna har åtgärdat bristerna, ett fåtal kvarstår för uppföljning.

ANMÄLNINGSPLIKTIG VERKSAMHET

Alla som bedriver verksamhet som kan påverka människors hälsa ska anmäla det till kommunens miljöförvaltning. Syftet med det är att miljönämnden ska få möjlighet att se över förutsättningarna för verksamheten så att den är säker. Miljökontoret kan då även ge råd och begära förändringar eller till och med förbjuda verksamheten om

det behövs, innan den startar. Tatuering och piercing är exempel på sådant som på många sätt kan påverka människors hälsa och därför måste de som sysslar med detta anmäla sin verksamhet till miljöförvaltningen. De ska dessutom ha ett fungerande egenkontrollprogram som ska vara dokumenterat, det duger inte att ha muntliga rutiner.

Det bästa är om verksamheten anmäls så tidigt som möjligt eftersom det kan vara svårt att göra förändringar i lokalen i ett senare skede. Om verksamheten har öppnat utan att anmäla sig hos kontoret kan en miljösanktionsavgift beslutas. Det är en administrativ avgift som tillsynsmyndigheten kan ta ut om det visar sig att en verksamhetsutövare har brutit mot miljöbalken eller mot regler som meddelats med balken som stöd.

UPPFÖLJNING

Bristerna som inspektörerna i Örebro fann vid inspektionerna sammanställdes i inspektionsprotokoll som sedan skickades till verksamheternas ägare. I protokollet uppmanades de att åtgärda bristerna och skriftligen redovisa det för Miljökontoret inom en viss tid. En av verksamheterna hade sådana brister i hygienrutiner att Miljökontoret omedelbart behövde förelägga om åtgärder. Därefter har tre verksamheter fått föreläggande om åtgärder eftersom ingen redovisning har kommit in från dem inom angiven tid.

I de fall där det bedöms befogat, har Miljökontoret i Örebro gjort uppföljande besök för att säkerställa att tillräckliga åtgärder har vidtagits. När verksamheten har redovisat att de har åtgärdat bristerna har fallen avslutats. De flesta verksamheter har åtgärdat sina brister, endast två kvarstår att följa upp. Uppföljning av åtgärder ligger dock utanför projektet.

SLUTSATS

I Örebro konstaterade man att det fanns en ganska stor skillnad i kunskap bland verksamhetsutövarna om de hälsorisker som kan uppkomma. De flesta bedöms dock ha relativt goda kunskaper om hygien och smittrening. Samtliga har någon typ av smittrening även om inte alla tre smittreningsssteg utförs av samtliga verksamhetsutövare. Vissa saknar kunskap om att funktionskontroll av smittreningstrustning skall göras regelbundet. En verksamhet hade inte anmält sin lokal till Miljökontoret innan den togs i bruk och de brister man fann där kan förklaras av det. Här fanns till exempel brister i hygienru-

tiner och man utförde inte desinficering av händer och ytor när man behandlade. Det fanns heller inget handtvättfat i anslutning till behandlingen.

De flesta av verksamhetsutövarna känner till kravet om egenkontroll och många har också rutiner för hur verksamheten ska bedrivas, trots det saknar flera fullständigt egenkontrollprogram. Varför man saknar delar av eller hela egenkontrollprogram bedöms främst bero på okunskap, det vill säga utövarna har svårt att förstå vad egenkontroll är och vikten av det. Det är också viktigt att ha rutiner för hantering av kunders klagomål, städning, avfallshantering, kontroll av utrustning och ansvarsfördelning etc. De erfarenheter Miljökontoret i Örebro fått från sitt tillsynsprojekt är hur viktigt det är att noga förklara för tatuering- och piercingutövare vad egenkontrollen innebär och varför det är viktigt att de använder detta.

Text Cicci Wik

Källor: Rapport från Örebro Miljökontor samt inslag på Sveriges Radio P4 Uppland

HÄMTAT FRÅN SOCIALSTYRELSENS HEMSIDA:

”Det är verksamhetsutövaren, det vill säga den som bedriver en verksamhet, som har ansvar för att de som piercar eller tatueringar sig inte utsätts för några risker i samband med behandlingen.

Piercing- och tatueringverksamheter är anmälningspliktiga enligt Förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Den som bedriver en piercing- och tatueringverksamhet har också ansvar för egenkontrollen av sin verksamhet och ska följa de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken.”